

առնենք ալ միաձև կը պատմեն, զոր չենք կրնար պարզ գննողութեան թելադրութիւն համարիլ. և այս արդեօք յայտնի նշան մը չէ՞ որ այդ ազգերը իրենց ծագմանէն մի և նոյն աղբիւրէ հանած են այդ դէպքերը, և մի և նոյն բերնէ լսած :

Արդ գրեթէ 3500 տարի է որ Մովսէս գիրք մը գրեց, յորում կը պատմէ մանրամասնաբար երջանկութեան դրախտ մը՝ որ շնորհուած էր առաջին մարդուն և իր կողակցին : Կը պատմէ դարձեալ ասոնց մէկ յանցանքը բնական ու բարոյական, որով արատաւորեցին բոլոր իրենց ապագայ սերունդը. բայց կը յաւելու թէ պիտի մըր փրկիչ մը որ պիտի սրբէ այս յանցանքը : Ապա յառաջ տանելով պատմութեան ընթացքը՝ կը պատմէ Նոնիքի գին դէպքը, զոր աստուածային արդարադատ բարոյութիւնը թափեց յերկիր պատժելու մարդկային ազգը : Ընտանիք մը միայն կ'ազատի սքանչելապէս այս հասարակաց նաւակը : Եւ և կ'ըլլայ երկրորդ նախախոր պատգապ սերնդաց : Եթէ Մովսէս իր քովէն ստեղծեց բոլոր այս երեակապական առասպելները՝ երբ մարդկային ցեղը շատոնց տարածուած էր երկրիս երեսը, (վասն զի յայտնի է թէ երբ գրեց Ծննդոց գիրքը) ինչպէս կրնային զանազան ժողովուրդք ընդօրինակել այս պատմութիւնը նոյնադէպ պարագաներով և սակայն ասիկա յայտնի ճշմարտութիւն մ'է, զոր չենք կրնար տարակուսի տակ ձգել :

Բոլոր ասիական տարեգիրք կը խօսին դրախտի մը վրայ : Հնդկաստանցիք ունին աւանդութեամբ, թէ՛ « Պրահմա ձեւացուց զմարդ 'ի կառոյ, և դրաւ 'ի շրջիս, երկիր ամենայն տեսակ բարութեանց, ուր կար նաև ծառ մը որուն պառուղ կերողաց անմահութիւն կը պարգևէր : Գտան այդ ծառն ու պտուղը ստորնազոյն աստուածք ու ճաշակեցին մահուանէ ազատելու համար : Բայց Շիեօ օձը պաշտպան նոյն տունէն, այնպէս զայրապաւ, որ իր թոյնը տարածեց բոլոր երկրիս վրայ ու ապականեց զայն, և կը մեռնէր անշուշտ ամենայն կենդանի արարած, թէ որ Սիվա աստուածը մարդկային կերպարան առնելով չ'ընջէր բոլոր այդ թոյնը երկրիս երեսէն » :

Ուրիշ տեղ մ'ալ կը պատմուի, որ՝ « Զրնչի աստուածն որոշեց իւզգղել մարդկային ազգը, և վիշեռ պահպանիչ աստուածը, չկարենալով արգելուլ զայն, իմացաւ ճշտ ժամանակը, և երևանալով Սադիստիպիսի եր բարեկամին ու հաւատարմին, իր յորդորէ զինքը նաև մը չիննէ և անով աղա-

տել ինք զինքը հանդերձ 840 միլիոն մարմնաց սերմամբ » :

Սաքիա Մունի, բուրմ Հնդիկ, որ կ'ընկնայ 600 տարի յառաջ քան զԳրիստոս, քաւրոյի մը մէջ կը պատմէ, թէ՛ « Ի սկզբան արարածք քաղցր խաղաղութիւն ու երջանկութիւն կը վայելէին, ձծեկով ամենայնջնջ օգ ու լուսարով լուսոյ ուկիւնտիս մէջ. բայց արգելեալ կերակուր մ'ուտնուուն, ծնան անկէց ախաբ, հիւանդութիւնք, տարածոյնութիւնք, պատերազմունք, և այլն » :

Միսիգաւցիք կը պատմէին, թէ՛ « Գիսքի մեծ նաւու մը վրայ ելաւ կանամբք ու որդւոյք, կենդանեօք և սերմամբք : Եւ երբոր մեծ ձողին դադրեցուց Նրեզեղը, Գիսքի անգղ մը խաւրեց դուրս, որ ախորժելով 'ի գիսկանց, ալ ետ չի դարձաւ. ուրիշ թռչուններ ալ խաւրեց, մինչև որ տորքիզու (Colibri) թռչունը ետ դարձաւ, բերելով բերանը դալար ոստ մը, ուսկից իմանալով թէ արեգակը սկսեց է կենդանացնել բնութիւնը՝ ելաւ նաւէն » :

Ասոնց նման ուրիշ նախկին ժողովուրդք ալ ունին զանազան աւանդութիւններ ջրհեղեղին ու դրախտին վրայ. որոցմով կը ստուգուի թէ մի է մարդկութեան նախահայրն ու իրմէ սերեցան բոլոր աշխարհիս վրայ տարածուած ամեն ժողովուրդք :

Գ Ե Տ Ա Կ Ի Ն Ճ

Համպուրկ քաղաքին կենդանաբանական պարտէզը համբաւաւոր եղած է միշտ ամեն տեսակ եղական կենդանիներով, որոց մէջ կայ գետակինճ մ'ալ (tapir), որուն նմանը ողջ վիճակի մէջ երբեք տեսնուած չէր յԵւրոպա, ըստ վկայելոյ բնախօսաց : Այս կենդանւոյն պարանոցէն սկսեալ մինչև ագիին ծայրը, կողերն ու փորը սպիտակ տակազոյն է, իբրև լծէ վրան առած զգեստ մ'ըլլար, անոր համար զգեստաւորեալ կոչեցաւ 'ի բնախօսաց. իսկ մարմնոյն միւս մասերը սևազոյն :

Գետակինճը թանձրամորթ կենդանեաց ցեղէն է, բայց աւելի սերտ ու սերձաւոր նմանութիւններ ունի ուրնգ-

եղջիւրի հետ. և մորթն այն աստիճան խոշոր ու թանձր է, որ մինչև հրացանի հարուածի ալ կրնայ ընդդիմանալ: Բնութեամբ սաստիկ հեզ ու համբոյր է. կ'ախորժի սիրուիլ ու փայփայուիլ. և իրաւընէ սիրելի ու վստահանալի է, և միւս որոճա-

ցոյ կենդանեաց նման խոտակեր:

Մարմնոյն գեղեցկագոյն մասը մորթին սպիտակութիւնն է. և եթէ զայդ չունենար, սրունիցը ցածութեամբն ու ագիին գոգցեստաննչմարեւիկարճութեամբը, բոլորովին տգեղ կենդանի մը կ'ըլլար: Բկանջները ու վերին շրթունքը շարունակ շարժման մէջ են ճանճերն ու մթեղները հալածելու համար, ապա թէ ոչ հանդերձ մորթին թանձրութեամբը կրնային նեղացուցիչ ըլլալ: Մորթը գրեթէ բոլորովին անշարժ է, և պարանոցն ու գլուխը հազիւ կրնայ ի վեր ամրառնալ: Հատիչ ատամունք չունի, բայց ունի ազօրիք կամ կողմնական զօրաւոր ատամունք:

Գետակինճը, ինչպէս նաև ուրիշ նոյնացեղ կենդանիք, որոց սրունիցը կարճութեան պատճառաւ փորերնին գրեթէ գետին կը քսուի, ընդհանրապէս ջրոյ մէջ կ'ապրին ու խոտակեր են: Կը լուզան մեծաւ յաջողութեամբ

ու երկար ատեն ջրոյ տակ կը կենան ատանց օդոյ. շատ զգուշութեամբ կը շարժին ու քիչ անգամ ջրոյ երեսը կ'ելլան, ու հազիւ կը ցուցնեն դիրինք: Գիշերը ջրոյ մէջէն ելլելով բրնձոյ արտորէից վրայ կը պառկին ու անյագու-

Գ Ե Տ Ա

թեամբ կ'ուտեն: Այնպիսի բուռն թափով կը քալեն որ դիմացը հանդիպածը կը ջախջախեն: